gemeente Moerdijk

RAADSVOORSTEL

Onderwerp: Energieprogramma Moerdijk 0.9

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s)	:	D.J. Brummans
Datum commissiebehandeling	:	25 mei 2021
Datum raadsbehandeling	:	17 juni 2021
Agendering en agendanummer	:	RA 0901
Fase raadsbehandeling	:	Besluitvormend
Zaaknummer	:	266599

Bijlagen:
Energieprogramma Moerdijk 0.9

Gevraagd raadsbesluit
Het Energieprogramma Moerdijk 0.9 vast te stellen.

(Publieks)Samenvatting
Het klimaat verandert. Dat merken we steeds meer. Wateroverlast, hitte, droogte, bodemdaling en zeespiegelstijging beïnvloeden de leefbaarheid op korte en op lange termijn. Ook in Moerdijk. CO_2-uitstoot is verreweg de belangrijkste oorzaak van de klimaatverandering. En die CO_2-uitstoot is een direct gevolg van ons energiesysteem dat grotendeels is gebaseerd op fossiele brandstoffen. In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) en in het nationale Klimaatakkoord (2019) zijn er daarom stevige afspraken gemaakt om verdere klimaatverandering tegen te gaan. Als gemeente willen en moeten we hier een bijdrage aan leveren.

Het proces naar een CO_2-neutraal energiesysteem in 2050 noemen we ook wel de energietransitie. In het Energieprogramma Moerdijk leggen we onze lokale visie en ambities vast voor deze transitie. We schetsen het pad naar een CO_2-neutrale toekomst in Moerdijk. Daarbij hanteren we 5 leidende principes, waar we alle initiatieven en deelopgaven aan toetsen:
1. We zetten in op een haalbare en betaalbare energietransitie;
2. We werken aan de energietransitie vanuit lokaal draagvlak en initiatief, zonder daarbij de noodzaak van klimaatactie uit het oog te verliezen;
3. We zetten in op bewezen technologieën en bieden ruimte voor innovaties;
4. We benaderen de energietransitie als onderdeel van een maatschappelijke transitie;
5. We doen het samen en geven zelf het goede voorbeeld.

In het Energieprogramma onderscheiden we dezelfde vijf sectoren die ook de basis vormen voor het Nationale Klimaatakkoord: Elektriciteit, Gebouwde omgeving, Industrie, Landbouw en landgebruik en Mobiliteit. Elke sector heeft immers z'n eigen doelen. Per sector is voor zo ver mogelijk de huidige stand van zaken beschreven, waar staan we nu? Vervolgens is per sector de opgave beschreven.

Omdat de energietransitie van ons allemaal is, zijn er bij de voorbereiding veel gesprekken gevoerd met zowel professionele stakeholders als met bewoners. Dit alles heeft geleid tot het Energieprogramma Moerdijk. We noemen dit de 0.9 versie, omdat het Energieprogramma geen in beton gegoten eindproduct is. De energietransitie vraagt om flexibiliteit en adaptief vermogen. We zetten de koers uit op wat we nu weten en verwachten, maar zullen die onderweg nog wel eens moeten bijstellen. In vervolg op dit Energieprogramma werken we met onze gemeenschap zogenaamde Moerdijkse Energiedeals uit.

Daarin leggen we samen vast wat gemeente, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden samen gaan doen om de CO_2-uitstoot te verminderen en hoe we de energietransitie als vliegwiel benutten om de leefbaarheid, lokale economie en de kwaliteit van het landschap te verbeteren. Dit leidt, samen met de activiteiten die gemeente en onze netwerkpartners zelf al uitvoeren, tot een gezamenlijke uitvoeringsagenda.

Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding
In het coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat we in kaart gaan brengen wat binnen de gemeente Moerdijk nodig is om de energietransitie uit te voeren. In de meerjarenbegroting is dit verder vertaald naar het opstellen van een Energieprogramma Moerdijk.

Belang
Het Energieprogramma Moerdijk legt onze visie en ambitie ten aanzien van de energietransitie vast, bevat de leidende principes waarbinnen we vormgeven aan de lokale energietransitie en schetst een beeld van de totale opgave en acties waarmee we aan de slag kunnen. Dit kader is noodzakelijk om op gemeenteniveau de inzet te bepalen en binnen de vijf beschreven sectoren samen met partners te komen tot 'Moerdijkse energiedeals'. Het Energieprogramma Moerdijk is daarmee de opmaat naar een concrete uitvoeringsagenda waarin de benodigde acties verder worden uitgewerkt, geprioriteerd en in de tijd geprogrammeerd, inclusief de hiervoor benodigde middelen.

Centrale vraag
Kunt u instemmen met dit Moerdijkse Energieprogramma?

Beoogd maatschappelijk resultaat
Met het Energieprogramma Moerdijk zetten we in op een transitie naar gebruik van schone en duurzame energiebronnen zoals zon en wind, naar aardgasvrije wijken en schoon vervoer. Zo leveren wij een evenredige bijdrage aan de mondiale en Rijksdoelstellingen voor de energietransitie: een volledig CO_2-neutraal energiesysteem in Nederland in het jaar 2050. We doen dit aan de hand van vijf leidende principes, en in samenwerking met de hele lokale gemeenschap.

Kaders
Klimaatakkoord
In het nationale Klimaatakkoord zijn voor vijf sectoren eigen opgaven afgesproken. In regionaal verband wordt in de Regionale Energiestrategie (RES) West-Brabant invulling gegeven aan (een deel van) de afspraken uit het Klimaatakkoord die zijn gemaakt aan de sectortafels voor Elektriciteit en Gebouwde omgeving. Het brengt de mogelijkheden voor regionale energieopwek en -besparing in kaart. Voor de gebouwde omgeving op lokaal niveau hebben gemeenten de regierol gekregen. Daarvoor stellen wij de Transitievisie Warmte (TVW) op. In de sectoren Industrie, Landbouw & landgebruik en Mobiliteit zijn andere partijen meer aan zet, en speelt de gemeente een meer faciliterende rol.

Meerjarenbegroting
In de Meerjarenbegroting is het opstellen van het Energieprogramma Moerdijk expliciet onderdeel van Programma 1: Samen aan de slag voor het Klimaat in Moerdijk.

Argumenten

Pro

Overkoepelend richtinggevend kader is nodig

In het Energieprogramma leggen we de ambities en de leidende principes vast, waarbinnen we werken aan de lokale energietransitie. De totale opgave is divers en bovendien van veel toekomstige onzekerheden afhankelijk. Het Energieprogramma helpt ons om door de jaren heen een consequente beleidslijn te volgen. We doen dat aan de hand van de kernwoorden Krachtig Ondernemend Partnerschap die ook centraal staan in het coalitieprogramma.

Inzicht in de omvang van de opgave

Het voorliggende document biedt een uitgebreid overzicht van de opgaven waar we in de Moerdijkse energietransitie voor (komen te) staan in de komende jaren. Het zet de vele acties die we uitvoeren en agenderen in een breder perspectief.

Brede consultatie als input

Het conceptdocument is tot stand gekomen na veel sessies met interne en externe stakeholders uit de vijf onderscheiden sectoren. De reacties die we uit die groep hebben ontvangen op een tussentijdse versie van het document waren overwegend positief en opbouwend. Ook de gemeenteraad is in een informatieve raadsbijeenkomst meegenomen in het proces van totstandkoming van het Energieprogramma Moerdijk. Tijdens die sessie zijn ook de leidende principes al gepeild. Zowel proces als leidende principes werden overwegend goed ontvangen. Daarna heeft een brede publieksconsultatie plaatsgevonden, waarmee we ook alle niet eerder betrokken inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen in de gemeente een kans hebben gegeven om mee te denken en te reageren. Dit heeft geleid tot nog enkele opbouwende digitale reacties en deelname van een aantal betrokken bewoners aan een chatsessie met wethouder Brummans. Deze reacties zijn voor zover relevant en passend verwerkt in de voorliggende versie van het energieprogramma. Een aantal opmerkingen had betrekking op concrete uitvoeringsacties. Deze zullen worden betrokken bij het verder verkennen en uitwerken van de Moerdijkse energiedeals.

Contra

De focus is beperkt tot energietransitie

De klimaatdoelen gaan verder dan het thema energie alleen. Men zou kunnen stellen dat de focus daarom breder moet zijn dan alleen de energietransitie. Uiteraard zijn er ook grote raakvlakken met de andere thema's, zoals klimaatadaptatie en circulaire economie. Maar de omvang van de opgave binnen het thema duurzame energie is dusdanig groot, dat dit de uitwerking van een Energieprogramma Moerdijk rechtvaardigt. Waar nodig worden uiteraard wel dwarsverbanden gelegd met andere beleidsthema's. Bovendien wordt dit jaar ook de Klimaatstrategie opgesteld en ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Weinig concreet meetbare beleidsdoelen

Het Energieprogramma Moerdijk bevat nog weinig concreet meetbare beleidsdoelen. Dat is met name gelegen in het feit dat er slechts beperkt openbare data beschikbaar is om de effecten van lokaal beleid goed inzichtelijk te maken op de lokale schaal. Ook zien we dat het niet of nauwelijks mogelijk is om op lokale schaal terug te kijken naar de situatie in het jaar 1990, het jaar waaraan de landelijke doelstellingen zijn gerelateerd. Dat wil uiteraard niet zeggen dat we dan niets hoeven te doen. Iedereen in Nederland wordt geacht een bijdrage te leveren aan de reductie van de CO_2-uitstoot als gevolg van ons energieverbruik. Het is gelukkig wel mogelijk om in de verdere uitwerking van de afspraken per sector en de acties die daar uit volgen zo concreet mogelijk meetbare doelen opstellen. Zo kunnen we bijvoorbeeld wel inzichtelijk maken hoeveel ton CO_2-uitstoot jaarlijks wordt vermeden als gevolg van de RRE-actie (Regeling Reductie Energiegebruik) die momenteel wordt uitgevoerd. Het effect van die actie zal zich echter niet één op één vertalen in een dalende CO_2-uitstoot in de hele sector Gebouwde omgeving in Moerdijk, wanneer we gebruik maken van de openbare registers.

Alternatieven

Niet van toepassing

Maatschappelijk draagvlak
Het voorliggende Energieprogramma Moerdijk is opgesteld in samenwerking met stakeholders uit de vijf sectoren. In sessies hebben we de opgaven per sector besproken, de leidende principes vormgegeven en de behoeften opgehaald.

Inwoners zijn op verschillende manieren betrokken bij de energietransitie waar we voor staan. In een burgerpanel-enquête in 2019 gaf 77% van de respondenten aan de energietransitie (zeer) belangrijk te vinden. Zij willen dat zowel inwoners als gemeente zich inzetten voor energiebesparing en duurzame energie. Bij de voorbereiding van de Transitievisie Warmte zijn en worden eveneens inwoners gepeild, zijn er informatieavonden en zijn er werkgroepen met stakeholders en bewoners. Met de online publieksconsultatie hebben we het maatschappelijke draagvlak voor het concept Energieprogramma gepeild. De input uit deze publieksconsultatie is verwerkt in het voorliggende Energieprogramma.

In de verdere vertaling van de beschreven opgaven in het Energieprogramma naar concrete uitvoeringsacties werken we met zogenaamde Moerdijkse Energiedeals. Hierin staat wat de gemeente, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden samen gaan doen om de CO_2-uitstoot te verminderen. Waar mogelijk maken we ook afspraken over hoe we de energietransitie als vliegwiel benutten om de leefbaarheid, lokale economie en de kwaliteit van het landschap te verbeteren. Dit leidt, samen met de activiteiten die gemeente en onze netwerkpartners zelf al uitvoeren, tot een gezamenlijke uitvoeringsagenda, die een waardevolle aanvulling zal vormen op de nationale en regionale afspraken, door zich te richten op waar lokale samenwerking het verschil kan maken.

Financiële consequenties

Dekking
Een deel van de in het Energieprogramma beschreven opgaven wordt momenteel al uitgevoerd vanuit de lopende begroting. Deze activiteiten zullen uiteraard worden voortgezet. Ook sorteren we er al enkele jaren (o.a. via de kadernota en de meerjarenbegroting) op voor dat de opgave groeit en dat daar steeds meer budget en personele bezetting voor nodig zal zijn. Het budget Duurzaamheid in de jaarschijven 2021 en 2022 van de Meerjarenbegroting is derhalve al toereikend voor het uitwerken van de eerste Moerdijkse Energiedeals voor de vijf beschreven sectoren.

Voor de uitvoering van de Moerdijkse Energiedeals in 2022 en verder is aanvullende personele capaciteit nodig. Hiervoor is een claim in de Kadernota 2022 opgevoerd.

Subsidieverwerving
Voor het opstellen en uitvoeren van het Energieprogramma Moerdijk is geen subsidie beschikbaar. Wel stelt het Rijk soms op onderdelen subsidies of eenmalige bijdragen beschikbaar. Deze kansen blijken tot nu toe slechts beperkt voorspelbaar. Wanneer dergelijke kansen zich voordoen, wordt afgewogen of die een bijdrage kunnen leveren aan de uitvoering van het Energieprogramma. Daarnaast is de verwachting dat het Rijk in de toekomst structureel extra geld aan gemeenten zal gaan uitkeren voor de uitvoering van de energietransitie. Echter op dit moment is onduidelijk vanaf wanneer en om hoeveel extra middelen dit gaat.

Communicatie
Het vastgestelde Energieprogramma Moerdijk zal worden bekendgemaakt via onze eigen klimaatwebsite www.moerdijk.nl/klimaat, waarop alles dat we als gemeente doen op gebied van klimaat, energie en duurzaamheid presenteren.
Om de Moerdijkse energiedeals te sluiten is het nodig om partijen bij elkaar te brengen. Zowel lokale voorlopers als partijen die willen bijdragen aan een duurzaam energiesysteem en onderzoeken hoe ze dit kunnen doen. De gemeente wil een regisserende rol spelen in dit proces. Binnen de energietransitie kunnen we bouwen op een netwerk dat zich de afgelopen jaren heeft opgebouwd met inwoners(groepen), bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Dit bestaande netwerk brengen we in stelling en proberen we verder te verbreden via bijvoorbeeld de omgevingstafels en ondernemersverenigingen.

Realisatie: risico's, planning, evaluatie, duurzaamheid en inkoop,
Na vaststelling van dit Energieprogramma 0.9 gaan we concreet aan de slag om met de betrokkenen in alle sectoren te komen tot Moerdijkse energiedeals. En daarmee ontstaat ook een groeiende uitvoeringsagenda. De inzet is om voor iedere sector de eerste Moerdijkse energiedeals medio juni 2022 te presenteren.

Indien bij het vaststellen van de begroting 2022 besloten wordt om geen extra capaciteit en middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het Energieprogramma, zal dit ertoe leiden dat de snelheid waarmee we de doelen willen bereiken bijgesteld moet worden en/of er een aantal zaken niet opgepakt kunnen worden.

Mocht u vragen hebben over dit voorstel, dan kunt u contact opnemen van de griffier via telefoonnummer 0168-373414 of via e-mail: griffie@moerdijk.nl.

Zevenbergen, 20 april 2021

Burgemeester en wethouders van de gemeente Moerdijk,

de gemeentesecretaris, de burgemeester,

ir. J.C. Slagboom J.P.M. Klijs

gemeente Moerdijk

RAADSBESLUIT

Raadsvergadering van 17 juni 2021

De raad van de gemeente Moerdijk,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 20 april 2021;

overwegende dat:
- Het klimaat verandert, als gevolg waarvan wateroverlast, hitte, droogte, bodemdaling en zeespiegelstijging de leefbaarheid op korte en op lange termijn beïnvloeden;
- CO_2-uitstoot verreweg de belangrijkste oorzaak is van de klimaatverandering;
- CO_2-uitstoot een direct gevolg is van ons energiesysteem dat grotendeels is gebaseerd op fossiele brandstoffen;
- De energietransitie noodzakelijk is om onomkeerbare klimaatverandering te stoppen;
- Iedereen een eigen rol en verantwoordelijkheid heeft in de energietransitie;
- De gemeentelijke ambities en opgaven ten aanzien van de energietransitie zoals vastgelegd in de Paraplunota Leefomgeving niet meer toereikend zijn om voldoende bij te kunnen dragen aan de nationale doelstellingen voor 2030 en 2050;

gelet op:
- Het Klimaatakkoord, waarmee tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG op 29 november 2019 is ingestemd en waarmee alle Nederlandse gemeenten zich hebben verbonden aan de daarin gestelde klimaatdoelen;

BESLUIT

Het Energieprogramma Moerdijk 0.9 vast te stellen.

Vastgesteld in de raadsvergadering d.d. 17 juni 2021,
de griffier, de voorzitter,

A. Goslings A.J. Moerkerke